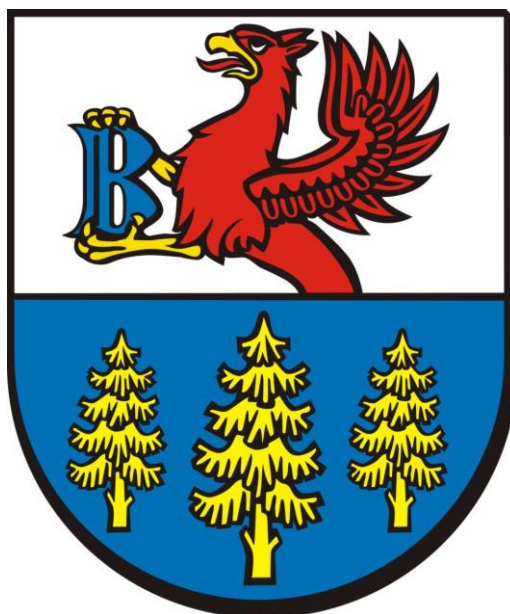

PROJEKT

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY BRUSY
NA LATA 2015-2020**

Spis treści

Wprowadzenie	str.3
I Akty prawne stanowiące podstawę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brusy	str.5
II Zgodność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brusy z innymi dokumentami strategicznymi narodowymi i wspólnotowymi	str.6
III Diagnoza problemów społecznych w gminie Brusy	str.8
IV Identyfikacja problemów społecznych w gminie Brusy	str.18
V Analiza ‘SWOT’	str. 18
VI Misja	str. 24
VII Cele strategiczne i operacyjne	str. 25
VIII System realizacji i monitoringu	str. 36

Wprowadzenie

Konieczność zarządzania strategicznego, którego celem jest rozstrzygnięcie o kluczowych problemach, potrzebach, rozwoju przy jednoczesnym uwzględnieniu otoczenia i własnego potencjału, nakłada obowiązek, także na poziomie zarządzania gminnego, prawnego uregulowania koncepcji starań. Strategia rozwiązywania problemów społecznych jako podstawowy dokument polityki społecznej stanowi kompleksową, spójną i długofalową wizję działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do ich integracji społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brusy na lata 2015-2020 została stworzona jako wznowienie i uaktualnienie danych zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brusy na lata 2008-2013, przede wszystkim diagnozy demograficzno-społecznej, mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT) oraz celów operacyjnych i szczegółowych.

Strategia powstała przy merytorycznym wsparciu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Pomorskiego w osobie Pani Tamary Duško. W pracach nad Strategią kierowano się zasadą partnerstwa, w proces wprowadzania dokumentu, a także monitorowania włączono wszystkie zainteresowane instytucje i organizacje publiczne oraz przedstawicieli środowisk społeczno-gospodarczych. Projekt dokumentu poddano także szerszym konsultacjom społecznym, badaniu opinii mieszkańców poprzez umieszczenie go na stronie miasta i gminy Brusy. Zespół ds. budowy Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powołany został Zarządzeniem nr 45/2015 Burmistrza Brus z dnia 4 marca 2015r. w składzie:

1. Mariola Rodzeń – Urząd Miejski w Brusach, Przewodnicząca Zespołu
2. Krystyna Cysewska – Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brusach
3. Beata Sito – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach
4. Magdalena Szyca – Lepak – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach
5. Teresa Mientka – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach

6. Jacek Bruski – Gminny Zarząd Oświaty w Brusach
7. Mieczysław Spierewka – pedagog Gimnazjum w Brusach
8. Monika Trawicka – pedagog Gimnazjum w Lubni
9. Małgorzata Kołodziej – pedagog szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brusach
10. Ewa Czapiewska – Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Peplińskiej oddział w Brusach
11. Władysława Pestka – Caritas oddział Brusy
12. Natalia Landowska – Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Ty i Ja”
13. Krzysztof Zabrocki – Zaborskie Towarzystwo Naukowe
14. Zbigniew Gierszewski – Zaborskie Towarzystwo Naukowe
15. Blandyna Januszewska – Przychodnia Rodzinna Thielemann i Wspólnicy Sp.j.
16. Olgierd Chylewski – Posterunek Policji w Brusach, Rada Miejska w Brusach
17. Marek Zblewski – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach, Rada Miejska w Brusach
18. Andrzej Wiecki – Rada Miejska w Brusach
19. Agnieszka Drzewicka – Pełnomocnik Burmistrza Brus ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii
20. Iwona Wałdoch – Urząd Miejski w Brusach
21. Magdalena Zakrzewska – Posieczek – Urząd Miejski w Brusach

Dokument zawiera diagnozę sytuacji społecznej i prognozę zmian problemów społecznych w perspektywie do roku 2020. Identyfikacja najważniejszych kwestii społecznych została skonstruowana na podstawie przedłożonych materiałów statystycznych i urzędowych a także instrumentów analizy strategicznej, do których należy zaliczyć identyfikację SWOT. Z diagnozy wynikają obszary problemowe, nad którymi winna skupić się lokalna polityka społeczna. Ujęte w formę misji, celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, w sposób praktyczny wyznaczają działania poszczególnych podmiotów. Część programowa została ujęta w formie tabelarycznej, zawierającej cele, kierunki oraz realizatorów poszczególnych działań, czas ich realizacji oraz wskaźniki ich wykonania. Dokument ustanawia punkt wyjścia dla uskuteczniania szczegółowych programów i projektów społecznych.

I. AKTY PRAWNE STANOWIĄCE PODSTAWĘ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY BRUSY

Wymóg prawny dotyczący opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych zawiera bezpośrednio art. 17 ust 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.). Kompleksowość działań w obszarze polityki społecznej wymusza konieczność uwzględnienia także innych aktów prawnych, m.in.:

- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r., poz. 149, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r., nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012r., poz. 1356, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r., poz. 124, z późn. zm.)
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 maja 2011 r. (Dz.U. z 2015, poz. 332, z późn. zm.)
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493) .

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji Strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

II. ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY BRUSY Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NARODOWYMI I WSPÓLNOTOWYMI.

Projektowanie działań w ramach strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy, odbyło się zgodnie z zasadą spójności/zgodności. Świadomość rzeczywistości formalnoprawnej w obszarze polityki społecznej powiatu, województwa, kraju, a także Unii Europejskiej wymogła taką strukturę działań, aby praktyka lokalna była symetryczna i jednocześnie konstruktywna do uwarunkowań zewnętrznych, by ich nie powtarzała.

1. „EUROPA 2020 – STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU”

Wśród ustalonych pięciu nadrzędnych celach rozwoju społeczno - gospodarczego, które Unia Europejska na osiągnąć do 2020 roku uwydatniono potrzebę wzmożonego zainteresowania w obszarze zatrudnienia, edukacji, integracji społecznej i walki z ubóstwem.

2. „STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020”

Podkreślono w niej konieczność planowania zadań w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego, m.in. przez działania skierowane do rodzin i udoskonalenie systemu funkcjonowania państwa w obszarze polityki senioralnej, co jest efektem starzenia się społeczeństwa i wiąże się z koniecznością prowadzenia nowoczesnej polityki senioralnej.

3. „STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO 2020”

Jedna z dziewięciu strategii zintegrowanych, które wyznaczają kierunek zarządzania rozwojem Polski. Wypracowała cztery cele szczegółowe, wśród których wyróżniono także wzmocnienie dialogu obywatelskiego oraz rozwój instrumentów ekonomii społecznej. Działania wskazane w dokumencie mają wspierać zaangażowanie obywatelskie, zachęcać do współpracy oraz wzmocnić kreatywność Polaków.

4. „STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO NA LATA 2014-2020”

Obszary interwencji określono w 4 celach strategicznych: właściwie funkcjonująca rodzina, integrująca rola polityki społecznej, aktywni seniorzy i włączenie społeczne osób niepełnosprawnych równocześnie łącząc je z kierunkami działań ujętymi w „Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020” oraz w regionalnych programach strategicznych „Aktywni Pomorzanie” i „Zdrowie dla Pomorzan”.

5. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE CHOJNICKIM NA LATA 2007 – 2015

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Chojnickim stanowi koncepcję rozwiązania najważniejszych problemów na poziomie lokalnym. Kierunek jej działania wyznacza rozwiązanie trudnych problemów społecznych tj. bezrobocia, niepełnosprawności, ubóstwa, patologii, bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych. Od skuteczności ich rozwiązania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi powiat.

6. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY BRUSY DO ROKU 2020.

Strategia uaktualniła wcześniej wyznaczone kierunki rozwoju Miasta i Gminy Brusy, wśród których za szczególnie ważny uznano: poprawę jakości życia mieszkańców. Wśród działań samorządu, jako zasadnicze wyznaczono podnoszenie standardu życia oraz wzrost zadowolenia z miejsca zamieszkania poprzez rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy, poprawę jakości i warunków zamieszkania, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego, lokalnej tożsamości i kultury.

III. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE BRUSY.

Charakterystyka gminy Brusy i społeczności lokalnej.

Gmina miejsko-wiejska Brusy położona jest w południowej części województwa pomorskiego, w powiecie chojnickim. W skład gminy wchodzi 23 sołectwa: Brusy-Jaglie, Brusy Wybudowanie, Czapiewice, Czarniż, Czarnowo, Czyczkowy, Gacnik, Główniczewice, Huta, Kinice, Kosobudy, Leśno, Lubnia, Małe Chełmy, Małe Gliśno, Męcikał, Orlik, Przymuszewo, Rolbik, Skoszewo, Wielkie Chełmy, Zalesie, Żabno i dwa osiedla na terenie miasta. Obszar gminy zajmuje niespełna 401 km kw, co sprawia, że jest ona jedną z trzech największych na terenie województwa pomorskiego.

Rolniczo-leśny charakter gminy ukazuje jej ukształtowanie, gdzie 31 % stanowią grunty rolne, 56 % lasy i wody powierzchniowe 6,5 %. Historycznie pierwsze wzmianki o Brusach pochodzą z 1351 roku, kiedy to wieś Brusy otrzymała przywilej lokacyjny nadany przez komtura z Tucholi¹. 1 stycznia 1988 r. Brusy uzyskały prawa miejskie.

¹ K. Bruski, Brusy i okolice w średniowieczu i czasach nowożytnych, (w:) Historia Brus i Okolicy, pod red. J. Borzyszkowski, Gdańsk-Brusy 2006, s. 60.

Tożsamość kulturową i lokalną mieszkańców gminy stanowią Kaszuby. Żywa i wyrazista świadomość obyczajowa w regionie wpływa na działalność kulturalną, oświatową gospodarczą, turystyczną oraz promocyjną gminy.

Demografia

Podstawowym podmiotem wszelkich działań o charakterze społecznym oraz gospodarczym jest społeczność lokalna. Gmina liczy 14 213 mieszkańców, z czego 4 998 osoby zamieszkują miasto Brusy. Ostatnie lata wskazują, że liczba ludności wzrasta (liczba mieszkańców na dzień 30.09.2008 – 13 732)².

Struktura demograficzna Brus cechuje się znaczącym udziałem ludzi młodych. Strukturę wiekową mieszkańców można podzielić na trzy grupy: wiek przedprodukcyjny osoby w wieku od 0 do 17 lat, wiek produkcyjnym osoby od 18 do 64 lat (mężczyźni), 18-60 lat (kobiety) oraz wiek poprodukcyjny osoby powyżej 65 roku życia mężczyźni i kobiety powyżej lat 60.

Tabela nr 1: Struktura mieszkańców gminy Brusy według grup wiekowych w latach 2012-2014.

Grupy wiekowe	2012	2013	2014
przedprodukcyjny	3565	3516	3491
produkcyjny	8651	8660	8700
poprodukcyjny	1889	1673	2016

Przytoczone powyżej dane wskazują na wzrastającą z każdym rokiem liczbę osób starszych co dowodzi, tendencji starzejącego się społeczeństwa.

Gospodarka

Gospodarka gminy opiera się głównie na rolnictwie, przemyśle przetwórczym i rozwijającej się turystyce. Najważniejszym centrum handlowo-usługowym na terenie gminy jest miasto Brusy. Do sektora przedsiębiorczości lokalnej zaliczyć możemy: tartaki, młyny, rzeźnie, mleczarnie, zakłady przetwórstwa grzybów i owoców leśnych oraz kowalstwo artystyczne.

² Dane z Samodzielnego stanowiska ds. Ewidencji ludności w Brusach - stan ludności na dzień 30. 06. 2015 r.

Ponadto na przestrzeni ostatnich lat pojawiły się nowe sektory w tym: produkcja sprzętu sportowego, mebli, parkietu i deski podłogowej, maszyn i urządzeń.³ Obserwowalny jest spadek w liczbie podmiotów gospodarczych na terenie gminy Brusy. Na koniec 2014r. ich wyniosła 706, natomiast w 2007 było ich 1000.

Bezrobocie

Bezrobocie w gminie Brusy przez ostatnie lata utrzymywało się na stałym, wysokim dominującym problemem społecznym od kilku lat wykazuje tendencję spadkową. W 2015 roku widoczny jest drastyczny spadek liczby osób bezrobotnych zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn. Związane jest to głównie z podjęciem pracy (przede wszystkim na emigracji), niepotwierdzeniem gotowości do pracy, skierowaniem do agencji zatrudnienia – zleceniem działań aktywizacyjnych, odmową bez uzasadnionej przyczyny podjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych z terenu gminy Brusy dominują osoby długotrwale bezrobotne z wykształceniem zawodowym, z przewagą kobiet.

Spory odsetek stanowią także osoby bez kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego, a także osoby przed 25 rokiem życia⁴.

Tabela nr 2: Bezrobotni w gminie Brusy w latach 2012-2015.

BEZROBOCIE	Czerwiec 2012	Czerwiec 2013	Czerwiec 2014	Czerwiec 2015
Ogółem, w tym:	986	994	978	791
Mężczyźni	451	436	432	317
Kobiety	535	558	546	474

Pomoc społeczna

Zasadniczy zakres działalności Ośrodka stanowi praca socjalna, która stanowi główny motor działania w planie pracy z rodziną, a pomoc materialna jest tylko uzupełnieniem problemów społecznych. Praca socjalna pozostaje nadal trudno mierzalna zarówno

³ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Brusy do roku 2020, s. 11.

⁴ Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy, www.chojnice.praca.gov.pl

w zakresie efektów, jak i ilości. Główne kategorie udzielanej pomocy dotyczą działalności na rzecz poprawy sytuacji ekonomicznej, mieszkaniowej, zawodowej, zdrowotnej, funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych, zaburzonych psychicznie, uzależnionych, funkcjonowania rodziny i dziecka w środowisku.

Dodatkową formą wsparcia dla rodzin w prawidłowej realizacji ich funkcji opiekuńczo – wychowawczej jest wprowadzenie przez Ośrodek asystenta rodziny. W 2014 asystent pracował z 6 rodzinami, które miały łącznie pod swoją opieką 23 dzieci. Wsparcia dotyczyło pomocy psychiczno – emocjonalnej, diagnostyczno – monitorującej, opiekuńczej, doradczej, mediacyjnej, wychowawczej, motywująco – aktywizującej.

Struktura powodów przyznania pomocy klientom Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brusach w roku 2014 pozwala jednocześnie na wyodrębnienie głównych problemów społecznych z jakimi boryka się gmina.

Tabela nr 3: Powody trudnej sytuacji życiowej mieszkańców gminy Brusy w 2014r.

Powody	Liczba rodzin
	497
Ubóstwo	363
Sieroctwo	X
Bezdomność	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	250
W tym wielodzietność	188
Bezrobocie	197
Niepełnosprawność	151
Długotrwała lub ciężka choroba	38
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	5
W tym rodziny niepełne	3
rodziny wielodzietne	2
Przemoc w rodzinie	X
Alkoholizm	22
narkomania	X
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	X
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	X

Trudność w integracji osób które otrzymały status uchodźcy	X
Zdarzenie losowe	X
Sytuacja kryzysowa	X
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	X

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03 przygotowanego przez MGOPS w Brusach za okres I-XII 2014r..

Bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa, niepełnosprawność i przede wszystkim ubóstwo to najczęstsze przyczyny udzielania pomocy przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach. Powody te utrzymują się od lat na stałym poziomie. Przedstawione powyżej trudne sytuacje rodzą zapotrzebowanie na różne formy pomocy. Najczęściej realizowane formy wsparcia udzielane przez M-GOPS w Brusach w 2014r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 4: Świadczenia z zakresu zadań własnych i zleconych gminie Brusy w roku 2014.

Rodzaje świadczeń	Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia.
	810
Zasiłek okresowy	93
Zasiłek celowy	231
Schronienie	5
Posiłek	657
Sprawienie pogrzebu	X
Zasiłek stały	57
Usługi opiekuńcze	10
Zasiłek celowy w formie biletu kredytowego	X
Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	X

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03 opracowanego przez M-GOPS w Brusach za okres I-XII.2014r..

Najbardziej mierzalnym i podlegającym weryfikacji jest dział świadczeń dotyczący pomocy finansowej. Wśród najczęściej stosowanych form wsparcia finansowego wymienić należy zasiłki okresowe i zasiłki celowe. Najczęstszym powodem udzielania zasiłku okresowego było bezrobocie - 80 rodzin skorzystało ze świadczeń z tego powodu, na drugim miejscu była niepełnosprawność i długotrwała choroba – 13 rodzin. Zasiłki celowe będące jednym z zdań własnych gminy stanowiły w tym czasie główne źródło wsparcia i skorzystało z niego 231 rodzin. Zasadnicza część świadczeń udzielana była z przeznaczeniem na zakup żywności, opału, odzieży i obuwia oraz na zaspokojenie innych potrzeb bytowych.

Z zasiłków stałych korzystało w 2014 r. 57 osób. Jest to pomoc z zakresu zadań zleconych gminie, uzależniona od stopnia niepełnosprawności (stopień umiarkowany i znaczny) oraz od kryterium dochodowego rodziny. W ciągu ostatnich lat liczba osób korzystających z tej formy wsparcia sukcesywnie rośnie (43 osoby w 2012, 51 w 2013, 57 w 2014r.)⁵. Wzrost tej liczby udzielanych świadczeń to efekt rosnącej liczby osób niepełnosprawnych w gminie Brusy.

Pomoc niefinansowa w głównej mierze dotyczy wsparcia w formie dożywiania. Corocznie dożywianiem objętych jest ok. 650 rodzin (w 2014r. – 657), których dzieci uczęszczają do szkół i w tym czasie otrzymują pomoc w formie jednego ciepłego posiłku lub bułki/kanapki. Okres w którym udzielane są posiłki trwa od października każdego roku do końca czerwca. W gminie Brusy uczniowie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Brusach oraz uczniowie uczęszczający do placówek oświatowo-wychowawczych poza miejscem zamieszkania (Chojnice, Człuchów, ośrodki szkolno - wychowawcze) mają zapewniony jeden ciepły posiłek dziennie. Natomiast pozostałe szkoły z terenu gminy Brusy, które nie dysponują stołówką, w ramach środków pochodzących z posiłków zapewnia swoim uczniom dożywianie w postaci suchego prowiantu. Tą formą pomocy objęte są dzieci ze Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Lubni oraz Szkół Podstawowych w Zalesiu, Leśnie, Kosobudach, Czyczkowach, Wielkich Chełmach, Czapiewicach i Męcikale. Wsparcie w zakresie bezpłatnego dożywiania dla uczniów i rodzin z terenu miasta i gminy Brusy pozostaje od lat na stałym, wysokim poziomie, kształtowanym przez warunki społeczno – ekonomiczne naszej gminy.

⁵ Na podstawie sprawozdania MPiPS-03 opracowanego przez M-GOPS w Brusach za lata 2012, 2013, 2014.

W ramach Ośrodka świadczone są również usługi opiekuńcze, w pierwszej kolejności dla osób starszych, niepełnosprawnych, samotnych. Pomimo wzrastającej liczby osób w wieku poprodukcyjnym w gminie, zapotrzebowanie na pomoc w formie usług opiekuńczych nie wzrasta drastycznie.

Rocznie z pomocy w utrzymaniu i opłaceniu mieszkań, w formie dodatku mieszkaniowego korzysta średnio 111 rodzin w gminie Brus. Z dodatku energetycznego jako formy pomocy w opłacaniu rachunku energetycznego skorzystało w 2014 r. 58 rodzin. Najliczniejszą grupę stanowią właściciele domów jednorodzinnych i najemcy mieszkań u prywatnych właścicieli, kolejną grupą są najemcy mieszkań komunalnych i spółdzielczych.

Edukacja

Na terenie gminy funkcjonują następujące placówki oświaty:

- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, w skład którego wchodzi Kaszubskie Liceum Ogólnokształcące, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Liceum Uzupelniające;
- dwa gimnazja o łącznej liczbie uczniów 538;
- dziewięć szkół podstawowych, w których liczba dzieci wynosi 1307;
- sześć punktów przedszkolnych – 236 dzieci;
- Przedszkole Nr 1 w Brusach 160 dzieci;
- Przedszkole Sióstr Zmartwychwstanek w Brusach 100 dzieci⁶.

Przy trzech szkołach znajdują się sale gimnastyczne. Każda ze szkół oferuje swoim uczniom zajęcia pozalekcyjne: sportowe, rozwijające wiedzę i umiejętności, dydaktyczno-wyrównawcze, rozwijające zainteresowania, zamiłowania i uzdolnienia. Zajęcia odbywają się zarówno w Brusach jak i w szkołach wiejskich.

Opieka zdrowotna

Na terenie gminy znajduje się Przychodnia Rodzinna Thielemann i Wspólnicy Sp.j. z filią zamiejscową w Leśnie. Zatrudnionych jest w nich 7 lekarzy. W Brusach, oprócz poradni ogólnej, funkcjonują następujące gabinety lekarskie: stomatologiczny, ginekologiczno - położniczy, pediatryczny, medycyny pracy, neurologiczny, ortopedyczny, rehabilitacyjny,

⁶ Dane z Gminnego Zarządu Oświaty w Brusach. Stan uczniów na rok szkolny 2014/15.

USG, kardiologiczny, promocji zdrowia, położnej środowiskowej oraz medycyny pracy. Placówki ochrony zdrowia zapewniają opiekę medyczną dla całej gminy. W 2014 roku ewidencja pacjentów przychodni liczyła 12 088 osób. Wśród pacjentów dominują chorzy na choroby układu krążenia, obwodowego układu nerwowego, mięśniowo – kostnego i tkanki łącznej, tarczycy, a także chorzy na cukrzycę i nowotwory. W przeważającej części główną przyczyną zgonów są choroby układu krążenia i nowotwory⁷.

W gminie działa także Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Brusmed". Podmiot świadczy usługi z zakresu pielęgniarstwa rodzinnego, medycyny szkolnej, pielęgniarstwa opieki długoterminowej domowej, rehabilitacji ambulatoryjnej. Pod swą opieką ma 12 000 osób, pracują w nim cztery pielęgniarki rodzinne. W 2014 roku w ramach usług pielęgniarek rodzinnych wykonano 2491 usług (w tym zabiegi profilaktyczne – 518, diagnostyczne 194, pielęgnacyjne 668, lecznicze i inne 1498), 337 wizyt patronażowych u dzieci do pierwszego roku życia. Opieką długoterminową objęto 44 osoby obłożnie i przewlekle chorych, z zabiegów rehabilitacyjnych skorzystało 1183 osób (łącznie 32.571 zabiegów). W ramach profilaktyki szkolnej pod opieką pozostaje 2 148 dzieci i młodzieży. Podkreślenia wymaga fakt, że większość usług pielęgniarek rodzinnych nie zabezpiecza w pełni zapotrzebowania na nie. Problem stanowi długi okres oczekiwania na objęcie opieką długoterminową, zabiegi rehabilitacyjne, a także brak usług paliatywnych domowych.

Na terenie miasta i gminy prowadzone są programy profilaktyczno – zdrowotne finansowane z budżetu miasta. W 2014 realizowano kolejną edycję Programu Promocji i Profilaktyki Zdrowia „Pomóż swemu sercu”, edukacyjno- zdrowotny pod hasłem „Wyprzedź cukrzycę” oraz „Realizacja programu szczepień ochronnych przeciwko grypie dla osób po 65. roku życia i programu zapobiegania próchnicy i chorobom dziąseł u dzieci w wieku przedszkolnym gminy Brusy pn. „Zdrowy ząbek” na lata 2014-2019.

Organizacje pozarządowe.

Gminny sektor organizacji pozarządowych rozwinął się w ostatnich latach. Zaangażowanie społeczne widoczne jest w obszarach działalności sportowej i kulturalnej. W niewystarczającym stopniu prowadzą one aktywne działalności i częściowo wykorzystują

⁷ Dane z sprawozdania z realizacji zadań POZ za rok 2014

tkwiący w nich możliwości. Organizacje pozarządowe, których aktywność statutowa dotyczy stycznej z gminą polityki społecznej, stanowią istotny potencjał. Współpraca i rozwój z następującymi podmiotami może przyczynić się do zwiększenia zaangażowania społecznego mieszkańców i przysłużyć się rozwojowi społeczności lokalnej:

- Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży;
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Pelplińskiej o/Brusy;
- Stowarzyszenie „Ziemia Zaborska” w Leśnie,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Czyczkowy „Zaboracy”,
- Stowarzyszenie Sportowo-Kulturalne Wsi Zalesie,
- Stowarzyszenie Kobiet „Nad Brdą”,
- Stowarzyszenie „Kosobudy”,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło Terenowe w Brusach,
- Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych Koło Miejsko – Gminne w Brusach ,
- Pomorska Izba Przemysłowo – Handlowa, Klub Przedsiębiorców w Brusach,
- Zaborskie Towarzystwo Naukowe,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Ty i ja”,
- Fundacja Pomocy Osobom Niepełnosprawnym i Starszym „Dobro Powraca”,
- Regionalne Centrum Wolontariatu w Słupsku – Oddział Leśno,
- Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Brusy.

W 2014 r. na podstawie 29 podpisanych umów na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe przekazano z budżetu Gminy 162 000 zł. w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, kultury fizycznej i sportu oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom i patologiom społecznym.

Uzależnienia i przemoc

Z roku na rok ulega zwiększeniu wartość sprzedaży napojów alkoholowych na terenie miasta i gminy Brusy. Dotyczy to w szczególności alkoholu niskoprocentowego oraz piwa (2010r. – 5.869.930,46 zł, 2014r. – 6.997.247,83 zł), a także alkoholu powyżej 18% (2010r. – 2.634.709,66 zł, 2014r. –3.056.156,99 zł). Sprzedawcy z terenu miasta i gminy Brusy

oświadczyli, że w 2010 roku zakupiono u nich alkohol o łącznej wartości 9.583.924,22 zł, a w 2014 roku - 10.552.516,15 zł⁸.

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach należy m.in. podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. Analiza wniosków w tym zakresie, może obrazować skalę problemu. Do GKRPA w Brusach w 2011 roku wpłynęło 20 wniosków o wszczęcie postępowania wobec osób nadużywających alkohol, z czego 10 skierowano do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego. W roku 2014 wpłynęło takich wniosków 23, z czego 14 skierowano do Sądu. W 2014 roku GKRPA podejmowała czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia dotyczące 39 osób⁹.

Dodatkowy obraz rodzin borykających się z problemem uzależnień i przemocy na terenie naszej gminy oddaje także intensywność porad i konsultacji udzielanych w Punkcie konsultacyjnym. W 2014 r. porad udzielało 3 psychologów, 2 specjalistów psychoterapii uzależnień oraz prawnik. W ramach działalności Punktu zapewniono 778 konsultacji dla 47 osób z problemem alkoholowym, 2 dorosłych członków rodzin alkoholowych, 23 osób doznających przemocy i 40 osób stosujących przemoc¹⁰.

Skalę zjawiska przemocy, jako intencjonalnego działania lub zaniechania jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powoduje cierpienia i szkody, zobrazuje zakres działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy działającym przy Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brusach. W 2014 Zespół objął procedurą „Niebieskiej Karty” 58 rodzin (w 2013 r. - 46 rodzin). W 35 rodzinach wszczęto procedurę (pierwszorazowe podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie) . Zespół objął wsparciem 170 osób, w tym 56 kobiet, 55 mężczyzn i 59 dzieci. Złożoność problemu przemocy i długofalowość skutków czyni go jednym z ważniejszych na mapie problemów społecznych mieszkańców miasta i gminy Brusy.

⁸ Dane z Wydziału Organizacyjno – Prawnego Urzędu Miejskiego w Brusach

⁹ Dane z PARPA–G1 rocznego sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2014 roku

¹⁰ J.w.

IV. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE BRUSY.

Prace diagnostyczne zespołu ds. budowy Strategii zidentyfikowały główne problemy społeczne w gminie Brusy:

- Problemy zdrowotne, społeczne i bytowe osób niepełnosprawnych
- Problemy zdrowotne, społeczne i bytowe osób starszych
- Poczucie sprawczości, przynależności społecznej
- Jakość edukacji
- Wychowawcze i socjalizacyjne problemy rodziny
- Uzależnienia wśród dorosłych i młodzieży
- Brak alternatywnych form spędzania czasu wolnego w różnych grupach społecznych
- Bierność życiowa i zawodowa osób pozostających bez pracy
- Bezrobocie

Z zidentyfikowanych problemów wyłoniono pięć najważniejszych obszarów problemowych.

V. ANALIZA 'SWOT'.

Zespół pracował także nad analizą zasobów wewnętrznych i analizą otoczenia zewnętrznego pod kątem szans i zagrożeń w pięciu najważniejszych obszarach problemowych:

- Osoby starsze
- Rodzina zagrożona wykluczeniem społecznym
- Bezrobotni, rynek pracy
- Edukacja
- Społeczeństwo obywatelskie

Przeprowadzono tzw. analizę SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Obszar : Osoby starsze.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">- aktywna działalność lokalnych stowarzyszeń i organizacji: Koła Emerytów i Rencistów, Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Ty i Ja”, Caritas, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich; koło emerytów nauczycieli- zapewniony dostęp do świadczeń pomocy społecznej i usług opiekuńczych na terenie miasta;- rodziny wielopokoleniowe- zapewniony dostęp do instytucji kultury;- zaangażowanie kościoła w życie osób pozostających w domu;	<ul style="list-style-type: none">- niska oferta spędzania czasu wolnego, brak ofert pracy, oferty edukacyjnej;- utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych;- brak instytucjonalnych form pomocy osobom starszym – dom dziennego pobytu, brak Uniwersytetu Trzeciego Wieku- słaba komunikacja publiczna- słaba oferta kół zainteresowań, kulturalna dla osób starszych – zwłaszcza w gminie;- brak spotkań o charakterze wymiany doświadczeń międzypokoleniowych;- brak oferty aktywności zawodowej, społecznej wolontarystycznej dla osób starszych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">- możliwość pozyskiwania funduszy zewnętrznych;- zwiększająca się liczba programów profilaktycznych dla seniorów,- zainteresowanie władz lokalnych tematyką osób starszych i niepełnosprawnych;- wysoka świadomość społeczna dotycząca problemów starzejącego się społeczeństwa;	<ul style="list-style-type: none">- wzrost liczby osób starszych na terenie gminy w ciągu ostatnich lat;- infrastruktura niedostosowana do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;- niesprzyjająca sytuacja finansowa i społeczna osób starszych i niepełnosprawnych;- zmiana modelu rodziny, rozluźnienie więzi rodzinnych;- odpływ lekarzy i pielęgniarek za granicę.

Obszar: Rodzina zagrożona wykluczeniem społecznym

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - specjaliści interdyscyplinarni, wykształcona, przygotowana kadra; - działalność Punktu Konsultacyjnego; - zapewnione środki na profilaktykę; - działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej; - infrastruktura publiczna niwelująca bariery architektoniczne; - rozwinięta opieka zdrowotna, dostępność programów profilaktyki zdrowotnej -rozwinięta infrastruktura placów zabaw 	<ul style="list-style-type: none"> - brak poradni leczenia uzależnień - brak świetlic socjoterapeutycznych; - brak pogotowia rodzinnego; - słabo rozwinięta sieć zawodowych rodzin zastępczych; - brak oferty korekcyjno-edukacyjnej dla osób stosujących przemoc; -słaba oferta pomocowa dla osób doznających przemocy; - zbyt łatwy dostęp do punktów sprzedaży alkoholu; - słaba oferta pedagogiczna dla rodziców, - za mała oferta asystentów rodzinnych - brak mieszkań treningowych, brak mieszkań chronionych; - brak instytucjonalnej opieki żłobkowej, - słaba komunikacja publiczna
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - zwiększanie miejsc w przedszkolach; - promowanie zastępczych form opieki nad dziećmi; - dalszy rozwój sieci wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym - rozwój koalicji służb na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, - wzrastająca świadomość społeczna w zakresie problemów społecznych - zwiększenie środków finansowych z przeznaczeniem na pomoc rodzinom zagrożonym wykluczeniem, 	<ul style="list-style-type: none"> - postępująca demoralizacja dzieci i młodzieży; - dochodzi do rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej i występują zagrożenia funkcjonowania rodziny: uzależnienia, zjawisko rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie i ubóstwo; - wzrastająca liczba rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i wymagających wsparcia materialnego

Obszar : Bezrobotni, rynek pracy.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">- dobrze prosperujące i rozwijające się zakłady pracy na terenie gminy;- rozwój firm jednoosobowych i małych przedsiębiorstw;- bogata oferta szkoleniowa dla osób bezrobotnych proponowana przez Powiatowy Urząd Pracy;- walory przyrodnicze pozwalające na rozwój branży agroturystycznej;- bliskość miast powiatowego i wojewódzkiego;- istniejące strefy ekonomiczne;- prace interwencyjne i społecznie użyteczne;	<ul style="list-style-type: none">- brak miejsc pracy, brak dużych zakładów pracy – fabryk;- niski poziom zatrudnienia kobiet; niepełnosprawnych; osób w przedziałach wiekowych 40-50.- niskie lub nieaktualne kwalifikacje zawodowe;- mała konkurencyjność kształcenia zawodowego;- szara strefa zatrudnienia;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">- rozwój systemu ulg podatkowych dla pracodawców;- promowanie zatrudnienia kobiet i niepełnosprawnych;- działania ukierunkowane na rozwój infrastruktury przemysłowej;- organizowanie spotkań dla przedsiębiorców;- współpraca partnerów lokalnego rynku pracy;- zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych;- nowatorskie metody pracy w pracy socjalnej;	<ul style="list-style-type: none">- wysokie podatki, wysokie koszty zatrudnienia;- kryzys gospodarczy;- fala powracających z zagranicy;- długotrwałe wykluczenie zawodowe;- emigracja zarobkowa osób z wysokim wykształceniem,- rozwój szarej strefy zatrudnienia;- uzależnianie się od świadczeń z pomocy społecznej;- proces starzenia się społeczeństwa;

Obszar : Społeczeństwo obywatelskie

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">- działalność lokalnych stowarzyszeń,- istniejąca baza lokalowa i obiekty sportowe;- niskie zagrożenie przestępczością;- dobrze rozwinięty wolontariat dzieci i młodzieży, CARITAS,- aktywność sołectw,- poczucie przynależności lokalnej,	<ul style="list-style-type: none">- mała aktywność społeczności wiejskiej i w mieście- mała liczba liderów lokalnych;- małe zainteresowanie życiem społeczności lokalnej;- niska wiedza na temat pozyskiwania środków finansowych na działalność organizacji pozarządowych;- słabo rozpowszechniony wolontariat rodzin,- brak integracji w mieście;- słaba oferta czasu wolnego dla rodzin,- słaba oferta kulturalna
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">- promocja i włączanie społeczności do procesu planowania lokalnego,- nowe, poza samorządowe źródła finansowania aktywności społecznych;- tworzenie partnerstw publiczno-prywatnych	<ul style="list-style-type: none">- nie wykorzystywanie współpracy partnerskiej o zasięgu ponadlokalnym,- hermetyczne organizacje, zamykanie się an nowych członków,

Obszar : Edukacja

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">- kompleksy sportowe w każdej miejscowości,- szkoły ponadgimnazjalne; rozbudowana sieć szkół podstawowych,- dostępność kadry pedagogicznej,- aktywność szkół otwartych na poszerzenie oferty- dostępność przedszkoli w mieście,	<ul style="list-style-type: none">- zbyt liczne klasy, brak sal lekcyjnych;- słabo rozwinięta oferta zajęć pozalekcyjnych, zwłaszcza na terenie wiejskim,- słabe wyposażenie pracowni szkolnych- utrudniony dostęp do kin, teatrów, basenów- brak integracji dzieci pełnosprawnych z niepełnosprawnymi- zróżnicowany poziom edukacji na terenie gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">- walory środowiska sprzyjające organizowaniu innych form edukacyjnych;- rozbudowa infrastruktury – budynek gimnazjum, sale gimnastyczne;- utrzymanie poziomu kompetencji kadry oświatowej, stałe doszkącanie, wymiana doświadczeń, supervizja pracy wychowawczej	<ul style="list-style-type: none">- brak współpracy rodziców uczniów z placówkami oświatowymi, nikłe zainteresowanie problemami pałcówek;

VI MISJA

Misja opracowanej Strategii odwołuje się bezpośrednio do wcześniejszej Strategii:

„Zapewnienie mieszkańcom gminy Brusy kompleksowej pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz zapewnienie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.”

Takie ujęcie obrazu gminy Brusy pozwoliło na wyłonienie pięciu celów strategicznych:

1. **CEL STRATEGICZNY:** Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu.
2. **CEL STRATEGICZNY:** Zwiększanie szans na rynku pracy osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. **CEL STRATEGICZNY:** Integracja społeczna i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych
4. **CEL STRATEGICZNY:** Wspieranie edukacji i rozwoju mieszkańców gminy Brusy
5. **CEL STRATEGICZNY:** Wzrost aktywności i odpowiedzialności społecznej mieszkańców

VII CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

OBSZAR PROBLEMOWY: Rodzina zagrożona wykluczeniem społecznym

1. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu.

CEL STRATEGICZNY	CELE Operacyjne	Kierunki działań	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Wspieranie rodzin w jej prawidłowym funkcjonowaniu	1. Rozbudowa systemu wsparcia rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi	1.1 Podejmowanie działań na rzecz rozwoju asystentury dla rodzin w kryzysie adekwatnie do potrzeb.	Główny realizator: MGOPS, Urząd Miejski, Partnerzy: szkoły, NGO, CKIB, ZOZ, Sąd Rodzinny, policja, poradnie specjalistyczne, GKRPA, ZI	2015-2020	-liczba rodzin objętych asystenturą, -liczba nowopowstałych placówek wsparcia dziennego, -liczba zawartych kontraktów socjalnych,- - liczba działań na rzecz wzmocnienia kompetencji wychowawczych rodzin, -liczba podmiotów współpracujących w ramach umów partnerskich, -liczba kampanii promocyjnych, profilaktycznych	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		1.2 Rozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice szkolne, środowiskowe oraz socjoterapeutyczne)				
		1.3 Dynamizacja pracy socjalnej poprzez wykorzystanie kontraktu socjalnego				
		1.4 Podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia kompetencji wychowawczych rodzin				
		1.5 Rozwój poradnictwa specjalistycznego i wczesnej interwencji rodzinnej				
		1.6 Rozwijanie współpracy instytucji i podmiotów działających w gminie na rzecz rodzin (MGOPS, szkoły, CKIB, kuratorzy sądowi, NGO)				
		1.7 Promocja pozytywnych wzorców i modelu prawidłowego funkcjonowania rodzin oraz zdrowego stylu życia				

CEL STRATEGICZNY	CELE Operacyjne	Kierunki działań	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Wspieranie rodzin w jej prawidłowym funkcjonowaniu	2. Podejmowanie Wspieranie rodzin w jej prawidłowym funkcjonowaniu działań na rzecz wspierania rodzin dotkniętych uzależnieniami	2.1 Rozwój działalności i kompetencji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i podmiotów stykających się z problematyką uzależnień	Główny realizator: GKRPA, Urząd Miejski,	2015-2020	- liczba osób przeszkolonych w problematyce uzależnień, - liczba godzin poradnictwa specjalistycznego, - liczba powstałych i działających grup wsparcia i samopomocowych, - liczba programów profilaktycznych,	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		2.2 Rozszerzanie oferty pomocy specjalistycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin	Partnerzy: MGOPS, szkoły, NGO, CKIB, ZOZ, Sąd Rodzinny, policja, poradnie specjalistyczne, ZI			
		2.3 Rozwój grup wsparcia i grup samopomocowych				
		2.4 Realizacja programów profilaktycznych m.in. poprzez działanie świetlic z programem socjoterapeutycznym				
	3. Podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	3.1 Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i ochrony ofiar przemocy.	Główny realizator: ZI, MGOPS, Urząd Miejski	2015-2020	- liczba osób przeszkolonych w problematyce przemocy w rodzinie, -liczba działań podejmowanych na rzecz wsparcia dla osób doświadczających przemocy, -liczba działań pomocowych podejmowanych na rzecz sprawców przemocy,	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		3.2 Wspieranie działalności Zespołu Interpersonalnego oraz podnoszenie kompetencji i profesjonalizacji jego członków i innych podmiotów stykających się z problematyką przemocy	Partnerzy: szkoły, NGO, CKIB, ZOZ, Sąd Rodzinny, policja, poradnie specjalistyczne,			
		3.3 Budowanie lokalnej sieci wsparcia dla osób doświadczających przemocy i sprawców przemocy				
	4. Rozbudowa systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin	4.1 Rozwój i wspieranie działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej	Główny realizator: MGOPS, Urząd Miejski Partnerzy: PCPR,	2015-2020	- liczba godzin poradnictwa specjalistycznego, - liczba powstałych grup wsparcia - liczba wolontariuszy, - liczba rodzin objętych wsparciem wolontariatu,	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		4.2 Rozwój dostępności do poradnictwa specjalistycznego				
		4.3 Promocja i podejmowanie działań w celu utworzenia grup wsparcia dla rodzin osób niepełnosprawnych				

CEL STRATEGICZNY	CELE Operacyjne	Kierunki działań	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Wspieranie rodzin w jej prawidłowym funkcjonowaniu		4.4 Promocja i podejmowanie działań w celu utworzenia wolontariatu dla/wśród rodzin osób niepełnosprawnych	szkoły, NGO, CKIB, ZOZ, poradnie specjalistyczne			
		4.5 Podejmowanie działań na rzecz utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy				
		4.6 Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych				
		4.7 Zorganizowanie systemu wczesnego wspomagania dla dzieci niepełnosprawnych				
	5. Wspieranie i aktywizacja osób bezdomnych, zadłużonych oraz zagrożonych bezdomnością	5.1 Podejmowanie działań profilaktycznych, informacyjnych, prawnych na rzecz rodzin zadłużonych oraz zagrożonych bezdomnością	Główny realizator: MGOPS, Urząd Miejski	2015-2020	- liczba kampanii społecznych, - liczba godzin poradnictwa specjalistycznego,	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		5.2 Wzmacnianie współpracy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – Urzędu Miejskiego – NGO w danym obszarze.	Partnerzy: NGO,			
		5.3 Podejmowanie działań na rzecz pozyskiwania mieszkań socjalnych adekwatnie do potrzeb				
	7. Podnoszenie jakości pracy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i profesjonalizacja kadry	7.1 Ciągły rozwój kompetencji zawodowych pracowników MGOPS	Główny realizator: MGOPS,	2015-2020	- liczba osób przeszkolonych, - liczba godzin zrealizowanych superwizji,	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		7.2 Superwizja pracowników ośrodka (pracowników socjalnych i asystentów rodzin)	Partnerzy: Urząd Miejski, NGO,			
		7.3 Wzmacnianie współpracy MGOPS z innymi instytucjami, podmiotami i osobami działającymi w obszarze polityki społecznej	szkoły, CKIB, ZOZ, Sąd Rodzinny, policja, poradnie specjalistyczne, GKRPA, ZI			
7.4 Zapewnienie optymalnego poziomu zatrudnienia adekwatnego do realizowanych zadań z uwzględnieniem specjalistów.						

CEL STRATEGICZNY	CELE Operacyjne	Kierunki działań	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
	6.Rozwijanie zawodowego rodzicielstwa zastępczego	6.1 Promowanie wśród mieszkańców rodzicielstwa zastępczego, zastępczych rodzinnych form opieki nad dziećmi	Główny realizator: MGOPS, Partnerzy: PCPR, NGO, szkoły,	2015-2020	- liczba działań promocyjnych,	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
6.2 Współpraca z PCPR i NGO w tym obszarze.						

OBSZAR PROBLEMOWY: Bezrobocie

2.CEL STRATEGICZNY: Zwiększanie szans na rynku pracy osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

CEL STRATEGICZNY	CELE Operacyjne	Kierunki działań	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Zwiększanie szans na rynku pracy osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	1. Wspieranie i aktywizacja osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem	1.1. Rozwijanie kompetencji społecznych osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem poprzez pracę socjalną w oparciu o kontrakt	Główny realizator: MGOPS,	2015-2020	- liczba zawartych kontraktów z osobami bezrobotnymi, -liczba projektów realizowanych dla osób zagrożonych bezrobociem i bezrobotnych i ich rodzin, - liczba kampanii promocyjno - edukacyjnych,	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		1.2. Rozwój poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego, poradnictwa zawodowe)	Partnerzy: PUP, NGO, Urząd Miejski, poradnie specjalistyczne, szkoły			
		1.3 Opracowanie i realizacja projektów służących aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem i ich rodzin				
		1.4 Optymalne wykorzystanie istniejących instrumentów wspierania zatrudnienia poza miejscem zamieszkania (m.in. dofinansowanie kosztów przejazdu i /lub kosztów zakwaterowania).				
		1.5 Promocja szkół zawodowych i rozwój szkoleń zawodowych i staży				
		1.6 Promowanie i inicjowanie idei wolontariatu jako formy wchodzenia na rynek pracy				

CEL STRATEGICZNY	CELE Operacyjne	Kierunki działań	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
	2 Ograniczanie zjawiska bezrobocia	2.1 Upowszechnianie i promocja ekonomii społecznej wśród instytucji gminnych, NGO, podmiotów prywatnych jak i mieszkańców.	Główny realizator: Urząd Miejski, MGOPS,	2015-2020	- liczba kampanii promocyjno - informacyjnych, -liczba osób zatrudnionych w ramach form subsydiowanych	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		2.2 Intensyfikacja współpracy MGOPS, służb zatrudnienia i organizacji pozarządowych wspólnych klientów włączeniu aktywizacji zawodowej z aktywizacją społeczną- realizacja programu aktywizacja i integracja (PAI)	Partnerzy: OWES, PUP, NGO, Urząd Miejski, poradnie specjalistyczne, szkoły			
		2.3 Promocja zatrudnienia w ramach form subsydiowanych np. robót publicznych, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych, staży, przygotowań zawodowych				

OBSZAR PROBLEMOWY: Osoby starsze

3.CEL STRATEGICZNY: Integracja społeczna i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych

CEL STRATEGICZNY	CELE Operacyjne	Kierunki działań	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Integracja społeczna i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych	1. Wspieranie działań na rzecz aktywizacji osób starszych	1.1. Podejmowanie działań na rzecz powołania Rady Seniorów	Główny realizator: Urząd Miejski, MGOPS, Partnerzy: NGO, Urząd Miejski,	2015-2020	- liczba kampanii promocyjno-informacyjnych, - liczba seniorów zaangażowanych w wolontariat	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		1.2. Promocja i rozwój wolontariatu seniorów				
		1.3. Promocja idei działań w zakresie wymiany międzypokoleniowej				
		1.4. Podejmowanie działań na rzecz powołania Uniwersytetu Trzeciego Wieku				
		1.5. Promocja zdrowego stylu życia wśród seniorów				
	2. Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych	3.1. Podejmowanie działań na rzecz utworzenia Dziennego Domu Pobytu	Główny realizator: Urząd Miejski, MGOPS, Partnerzy: NGO,	2015-2020	- liczb osób objętych usługami opiekuńczymi	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		3.2. Rozszerzenie oferty usług opiekuńczych adekwatnie do potrzeb				
		3.3. Podejmowanie działań na rzecz utworzenia centrum socjalnego				

OBSZAR PROBLEMOWY: Edukacja

4. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie edukacji i rozwoju mieszkańców gminy Brusy

CEL STRATEGICZNY	CELE Operacyjne	Kierunki działań	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Wspieranie edukacji i rozwoju mieszkańców gminy Brusy	1. Podnoszenie jakości pracy placówek oświatowych	1.1 Zapewnienie dostępu do specjalistycznego wsparcia psychologicznego i pedagogicznego dla dzieci, rodziców i pracowników placówek.	Główny realizator: Urząd Miejski, szkoły Partnerzy: NGO, MGOPS, poradnie specjalistyczne, CKIB	2015-2020	- liczba godzin wsparcia psychologicznego i pedagogicznego, - liczba warsztatów, szkół dla rodziców, - liczba osób, które podniosły swoje kwalifikacje zawodowe,	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		1.2 Rozszerzenie doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży				
		1.3 Rozszerzanie współpracy placówek oświatowych z rodzicami m.in. poprzez warsztaty, szkoły dla rodziców				
		1.4 Podejmowanie działań mających na celu rozbudowę istniejącej infrastruktury placówek oświatowych adekwatnie do potrzeb				
		1.5 Dbanie o nowoczesne wyposażenie placówek oświatowych adekwatnie do ich przeznaczenia				
		1.6 Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli/kadry placówek oświatowych				
	2. Wyrównywanie szans edukacyjnych i wspieranie edukacji mieszkańców gminy Brusy	2.1 Rozszerzanie oferty kulturalno – sportowo – edukacyjnej placówek oświatowych i kulturalnych w Brusach jak i w całej gminie.	Główny realizator: Urząd Miejski, szkoły		- liczba działań kulturalno-sportowo-edukacyjnych, - liczba animatorów lokalnych, - liczba godzin zajęć	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		2.2 Wzmacnianie roli świetlic i realizowanych przez nie zadań poprzez zatrudnienie lub pracę wolontarystyczną animatorów lokalnych.				

CEL STRATEGICZNY	CELE Operacyjne	Kierunki działań	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
		2.3 Promocja rozwoju osobistego i kształcenia się ustawicznego	Partnerzy: Rady Sołeckie, NGO, MGOPS, poradnie specjalistyczne, CKIB	2015-2020	korekcyjno- edukacyjnych, -liczba kampanii promujących kształcenie ustawiczne,	
		2.4 Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z terenów wiejskich poprzez zajęcia korekcyjno-edukacyjne prowadzone lokalnie min. w świetlicach.				
	3. Stwarzanie warunków do powstania i funkcjonowania w gminie placówek opiekuńczo-wychowawczych adekwatnie do potrzeb mieszkańców.	3.1 Podejmowanie działań na rzecz zorganizowania opieki nad dziećmi do lat 3	Główny realizator: Urząd Miejski,	2015-2020	-liczba dzieci objętych opieką,	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		3.2 Podejmowanie działań w zakresie zorganizowania opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym.	Partnerzy: NGO, osoby prywatne			

OBSZAR PROBLEMOWY: Społeczeństwo obywatelskie

5.CEL STRATEGICZNY: Wzrost aktywności i odpowiedzialności społecznej mieszkańców

CEL STRATEGICZNY	CELE Operacyjne	Kierunki działań	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Wzrost aktywności i odpowiedzialności społecznej mieszkańców	1. Tworzenie warunków do wspierania aktywności społecznej mieszkańców	1.2 Promowanie i wspieranie rozwoju wolontariatu	Główny realizator: Urząd Miejski Partnerzy: rady sołeckie, NGO, MGOPS, CKIB,	2015-2020	- liczba kampanii promocyjno-informacyjnych, - liczba szkoleń, - liczba pozyskanych środków zewnętrznych	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		1.3 Zwiększenie wsparcia merytorycznego w pozyskiwaniu środków zewnętrznych m.in. dla organizacji pozarządowych				
		1.4 Zapewnienie środków na dofinansowanie wkładów własnych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe				
		1.1 Podejmowanie działań na rzecz powołania Rady Działalności Pożytku Publicznego Gminy Brusy				
		1.5 Promocja i zawiązywanie partnerstw sektorowych i międzysektorowych				
		1.6 Współpraca z radami sołeckimi i osiedlowymi				
	2. Budowanie poczucia odpowiedzialności społecznej mieszkańców	2.1 Wspieranie działań integrujących społeczność lokalną	Główny realizator: Urząd Miejski Partnerzy: rady	2015-2020	- liczba kampanii promocyjno-informacyjnych, - liczba publikacji promocyjno-informacyjnych, - liczba zrealizowanych	Budżet miasta, środki z programów zewnętrznych, środki prywatne
		2.2 Promocja dobrych praktyk społecznych i obywatelskich m.in. poprzez kampanie edukacyjno-społeczne				

CEL STRATEGICZNY	CELE Operacyjne	Kierunki działań	PODMIOTY WIODĄCE ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	TERMIN REALIZACJI	WSKAŹNIK	PRZEWIDYWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
		2.3 Kształtowanie postaw prospołecznych mieszkańców.	sołectkie, NGO, MGOPS, CKIB,		inicjatyw społecznych,	
		2.4 Podejmowanie działań na rzecz wyłonienia miejsc integracji społeczności lokalnej				
		2.5 Wspieranie i promowanie liderów społecznych				

VIII SYSTEM REALIZACJI I MONITORINGU

Strategia realizowana będzie poprzez gminne programy w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywaniu szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywaniu problemów alkoholowych, przeciwdziałaniu przemocy, współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Stopień realizacji Strategii będzie monitorowany i okresowo oceniany. W charakterystyce każdego z kierunków działania zawarto propozycje wskaźników produktów. Zestawy wskaźników dla celów monitorowania będą corocznie obliczane rozpoczynając od lat bazowych 2015-2016 (stan na 31 grudnia – dane będą dostępne wiosną/latem 2017) przez Zespół ds. budowy Strategii. Umożliwi to dokonanie w kolejnych latach oceny jej realizacji pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. W wyniku procesu monitoringu i ewaluacji powstaną raporty w postaci sprawozdań raz w roku (pierwszy w I kwartale 2017r.), za które odpowiedzialny będzie Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach. Raporty, jako stosowne wnioski i rekomendacje dotyczące przebudowy, przekazane zostaną Burmistrzowi Brus oraz lokalnym partnerom uczestniczącym w realizacji Strategii.